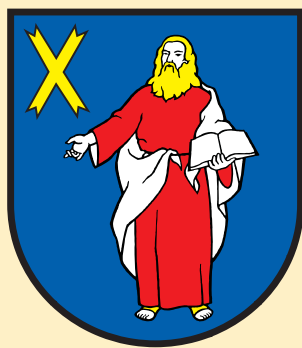

Pečovskonovoveský spravodajca

Noviny obce Pečovská Nová Ves • štvrťročník • ročník XXVI. • číslo 1/2021

VÝSTAVBA BYTOV V OBCI MÁ ZELENÚ

Po rokoch príprav sa v druhej polovici roka 2020 začalo s výstavbou prvého z dvoch bytových domov s tromi nadzemnými podlažiami na ul. Kvetnej v Pečovskej Novej Vsi. Aj keď zimné obdobie na istý čas prerušilo stavebné práce, hneď s príchodom jari sa život na stavbe dostal do pohybu. Priaznivé marcové počasie umožnilo zhotoviteľovi zrealizovať už v tomto období druhú stropnú dosku a vybudovať výmurovku tretieho nadzemného podlažia ukončenú železobetónovým vencom na kotvenie nosnej strešnej konštrukcie. Na stavbe sa aktuálne osádzajú strešné väzníky, na ktoré čoskoro pribudne krytina.

Súbežne oproti realizovanej stavbe po úvodných geodetických meraniach začínajú zemné výkopové práce pre výstavbu druhého bytového domu.

Aktuálne obec po zabezpečení projektovej dokumentácie a doručení stanovísk dotknutých orgánov finišuje s podkladmi pre povoľovacie konanie na úrovni vydania územného rozhodnutia o umiestnení stavby pre ďalšie štyri trojpodlažné bytové domy s dvanástimi bytmi bežného štandardu. Dispozičná skladba pôdorysov bytových domov je zaujímavým riešením a zohľadňuje dlhoročné skúsenosti zhotoviteľa dokumentácie s projektovaním bytových domov, požiadavky obce a súčasne aj požiadavky budúcich nájomníkov. Aktuálne obec eviduje viac ako šesťdesiat žiadateľov o pridelenie nájomného bytu.

Veríme, že plánovaný termín kolaudácie prvého bytového domu v decembri 2021 bude dodržaný a súčasne obcou rozbehnutý proces výstavby bytov prispeje k stabilizácii mladej generácie v Pečovskej Novej Vsi.

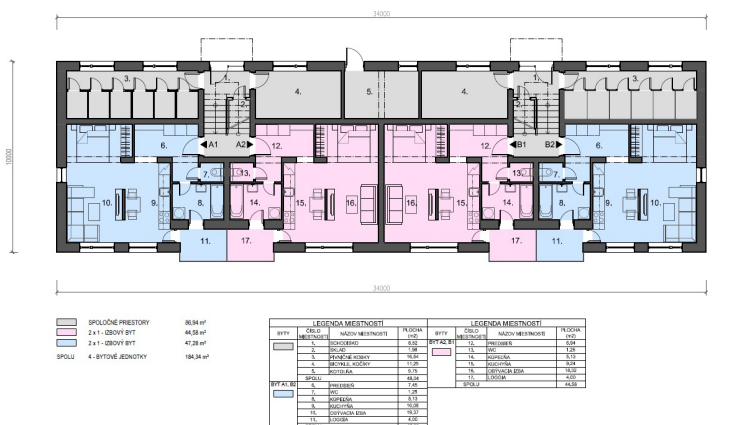
Pozitívnym signálom pre súčasne realizovanú ako aj pripravovanú výstavbu bytov sú Ministerstvom dopravy a výstavby SR avizované dotačné schémy a zvýhodnené možnosti podpory štátu vedúce k jednoduchšiemu získaniu dotácie a hlavne výhodnejšiemu financovaniu bytovej výstavby.

PEČOVSKÁ NOVÁ VES - BYTOVÝ DOM 12.B.J.

PEČOVSKÁ NOVÁ VES - BYTOVÝ DOM 12.B.J.

Vážení spoluobčania,

čas nezadržateľne plynie a my sme sa ani nenazdali, že po zimných mesiacoch tu máme prvé jarné lúče tepla a s nimi tradične veľkonočné sviatky. Po troch mesiacoch k vám opäť prichádzame s prvým toho ročným vydaním obecného spravodajcu. Prebúdajúca sa príroda a príjemné jarné počasie nám dávajú novú energiu, prinášajú zvýšenú žiadanú chuť do života a obrovský elán meniť staré veci za nové a tie menej dobré k lepšiemu.

Za prvé mesiace nového roka 2021 máme viaceré novinky. Počas nich sa toho pomerne veľa zmenilo.

Na prelome mesiacov január a február došlo k zmene na poste riaditeľa základnej školy s materskou školou v našej obci. Po skončení funkčného obdobia riaditeľa ZŠ s MŠ Mgr. Mareka Adamečka bola od 1. 2. 2021 zriaďovateľom poverená riadením školy PaedDr. Katarína Sačková, ktorá doposiaľ pracovala na našej škole ako učiteľka. K zmene došlo aj na poste zástupkyne riaditeľa pre základnú školu. Zástupkyňou sa stala Mgr. Katarína Pribolová. Prajeme im veľa síl a úspechov v náročnom období a spoločne so žiakmi a rodičmi očakávame a tešíme sa návratu žiakov do školských lavíc.

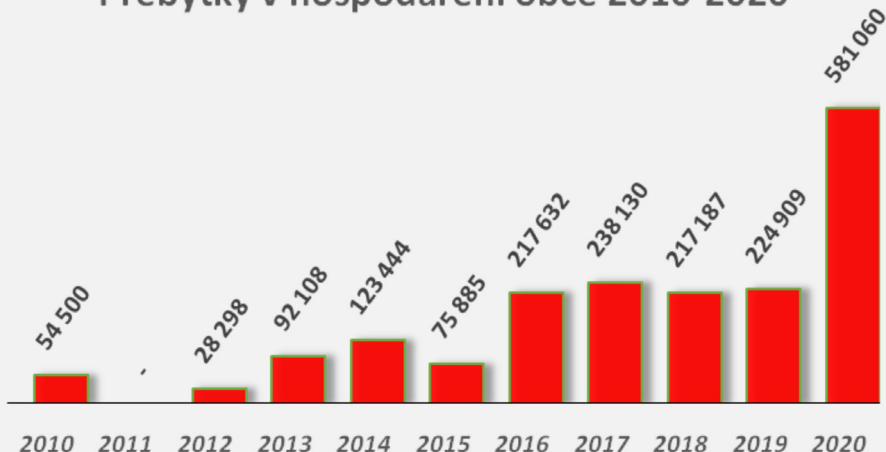
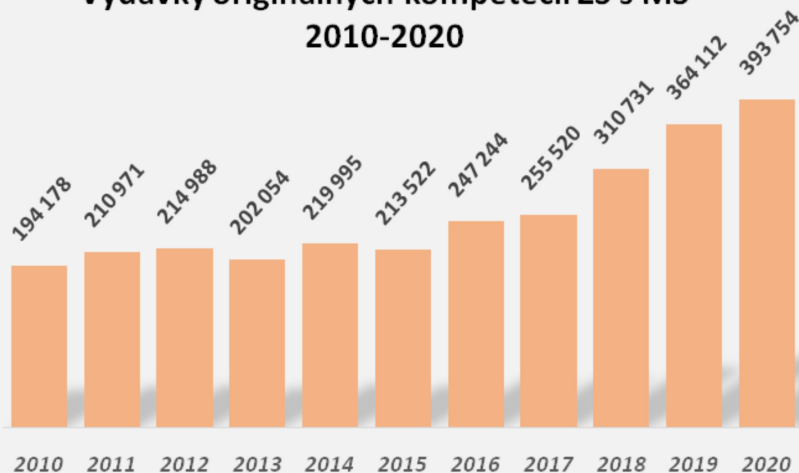
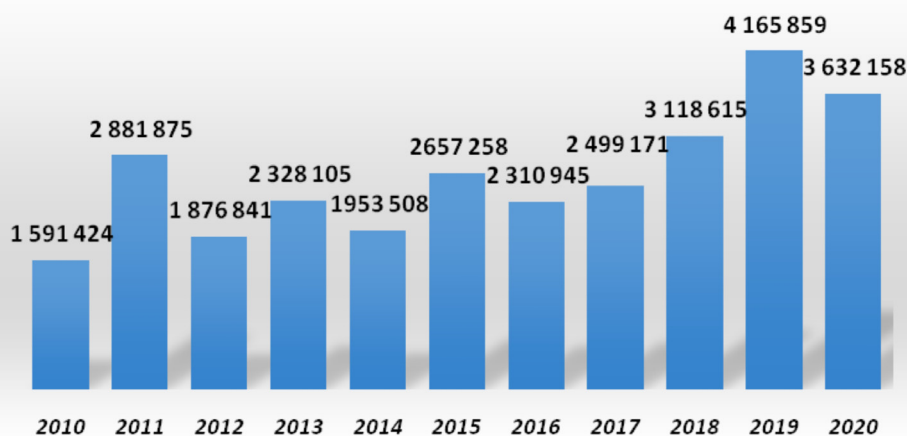
Na prelome marca a apríla došlo taktiež k zmene na poste hlavnej kontrolórky obce. Posledným marcovým dňom skončilo funkčné obdobie doterajšej kontrolórky Ing. Nadežde Matisovskej, ktorej ďakujeme za odvedenú prácu. Nová hlavná kontrolórka obce vzišla z výberového konania konaného dňa 18. 3. 2021 na zasadnutí obecného zastupiteľstva. Poslanci vybrali spomedzi štyroch uchádzačov na obdobie najbližších šesť rokov na uvedený post Ing. Máriu Galeškovú.

Dosiahnuté výsledky samosprávy v roku 2020 napriek pandemiou poznačenému obdobiu pretrvávajúcej ekonomickej a spoločenskej krízy spojené so stagnáciou, ba priam až zjavným úpadkom spoločnosti sú vzhľadom na vyššie uvedené okolnosti pozoruhodné.

Obec v roku 2020 dosiahla historický druhý najvyšší rozpočet. Ten pôvodne

plánovaný z decembra 2019 v priebehu roka sme už tradične navýšili vďaka získaným nenávratným finančným zdrojom z Európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) a refinancovaniu zrealizovaných projektov z roku 2019. Vďaka množstvu úspešne zrealizovaných projektov,

s už tradičným pridaním svojpomocných prác zo strany obce k realizovaným dielam, početným vlastným obecným aktivitám v prospech našich obyvateľov a celej rozvíjajúcej sa Pečovskej Novej Vsi naša obec zaznamenala rekordný prebytok v hospodárení vo výške 581 000,- Eur. Ten po

Prebytky v hospodárení obce 2010-2020**Výdavky originálnych kompetencií ZŠ s MŠ 2010-2020****Príjmy skutočnosť 2010-2020**

„očistení“ v súčte so zostatkom prebytkov hospodárenia za uplynulé roky k 31. 12. 2020 predstavuje sumu 934.000,- Eur. Ku cti nám navyše slúži aj skutočnosť, že obec Pečovská Nová Ves už druhý rok eviduje nulové úverové zaťaženie. Pre porovnanie s minulosťou v rezervnom fonde obce za rok 2014, v čase nášho nástupu do čela samosprávy obce sme evidovali sumu 39 000,- Eur a prebytok hospodárenia obce za rok 2014 predstavoval sumu 123 444,- Eur.

Za dosiahnutými výsledkami obce stojí konkrétny tím ľudí vyznačujúci sa odbornosťou, pracovitosťou, neúnavnosťou, nápaditosťou, tvorivosťou, pripravenosťou a jasne zadefinovanou stratégiou ďalšieho smerovania obce.

Vlastné ušetrené finančné prostriedky plánuje obec vynaložiť v priebehu tohto a nasledujúceho roka na financovanie viacerých investičných aktivít, prioritne na rekonštrukciu zdravotného strediska, výstavbu nových miestnych komunikácií, chodníkov a rekonštrukciu verejného osvetlenia.

Napriek dosiahnutým výsledkom hospodárenia obce nás tento pozitívny stav núti správať sa naďalej vysoko zodpovedne, racionálne a hospodárne s cieľom zabezpečiť a udržať trvalú a naďalej vysokú ekonomickú stabilitu obce a jej rastúci progres.

V samostatnej prílohe vám v tomto vydaní obecného spravodajcu prinášame grafické porovnanie dosiahnutých príjmov, prebytkov v hospodárení samosprávy a nárast finančných prostriedkov obce vynakladaných na chod materských škôl, školskej jedálne, centra voľného času a školského klubu detí v porovnaní za posledných desať rokov.

Žiaľ, aj tento rok nám pandemická situácia v spoločnosti a s ňou spojené obmedzenia zhromažďovania sa občanov nedovoľujú splniť si jednu zo základných povinností samosprávy obce predstúpiť minimálne raz v roku pred jej obyvateľov a priebežne im počas plynutia nášho funkčného obdobia verejne „skladať účty“ a dokladovať dosiahnuté výsledky našej práce. To, čo sa nám nepodarilo odprezentovať vám naživo, na verejnej schôdzi, prinášame pre vás priebežne v skrátenej forme v písomnej podobe

v jednotlivých vydaniach obecného spravodajcu a v elektronickej podobe na oficiálnych sociálnych stránkach obce. Vaše otázky k daniu v obci, pripravovaných aktivitách a všetkému čo vás zaujíma a čo chcete vedieť môžete adresovať vzhľadom na špecifiká doby v ktorej žijeme, písomne, telefonicky alebo elektronicke na telefónne čísla a mailové adresy starostu obce, prednostu obecného úradu a zamestnancov obce, alebo ak to situácia dovoľuje, môžete sa s nami stretnúť osobne každodenne na obecnom úrade v čase pracovnej doby.

Ochrana života a zdravia človeka je pre nás prioritou najvyššieho významu. Obec Pečovská Nová Ves ako jedna z prvých samospráv sa aktívne zapojila do boja s pandemiou ochorenia Covid-19. Nehľadíme na služby, ktoré ponúkajú mobilné odberové miesta v okolitých mestách a v snahe zabezpečiť čo najväčší komfort pre občanov obce v úzkej spolupráci s dobrovoľníkmi od februára 2021 doposiaľ každý týždeň počas víkendov zabezpečujeme skriningové celoplošné testovanie pre našich občanov. V tejto ťažkej dobe neodmietame ani obyvateľov iných okolitých obcí, ktorí nás o vykonanie testu požiadajú. Odbornému tímu, ktorý realizuje finálne odbery a ich vyhodnocovanie, aktívne pomáha a sekunduje podporný tím zamestnancov obecného úradu. Táto forma spolupráce nám umožňuje otestovať čo najväčší počet obyvateľov obce a to dokonca aj v sociálne a ekonomicky znevýhodnenom prostredí. Zvolený postup nám poskytuje pomerne objektívne poznanie positivity ochorenia na Covid-19 v obci vrátane jej dielčích ohnisk a tak môžeme operatívne reagovať na vývoj situácie a prijímať protipandemické opatrenia v spolupráci s príslušnými inštitúciami, zdravotnými zariadeniami a v prípade potreby aj bezpečnostnými zložkami. Teší nás, že pozitivita ochorenia na Covid-19 u obyvateľov v našej obci dosahuje v tomto období už trvalo klesajúcu tendenciu. Veríme, že tento stav sa bude v ďalšom období len a len zlepšovať. Dosiahnuté výsledky sú dôkazom našej a vašej vzájomnej zodpovednosti a racionálneho prístupu k dodržiavaniu opat-

rení na úseku ochrany pred šírením pandémie. Tak nosenie rúška ako aj respirátora nie je žiadnou hanbou, naopak ochrana dýchacích ciest, ktoré ich používanie zabezpečuje má svoj zmysel a opodstatnenie. Ak vám to situácia dovoľuje, zdržiavajte sa naďalej doma, v minimálnej možnej miere vychádzajte zo svojich domovov a na komunikáciu s úradmi využívajte telefón, alebo jej elektronicke formu. Minimalizujte kontakt s inou cudzou osobou.

Cestu dostať sa z chápadiel pandémie, veľkú nádej na zastavenie rastu positivity, stabilizáciu ochorenia v spoločnosti a návrat k štandardnému spôsobu života bez rúšok vidíme v očkovaní obyvateľov a hlavne jeho rýchlosti a početnosti očkovania všetkých vekových skupín obyvateľstva.

Aj keď obdobie posledného roka nepraje istým formám biznisu, turizmu, kultúre, športu, skupinovému voľnočasovému aktivitám a podobne, neznamená to, že sa život v našej obci zastavil. Naopak, s prvým jarným pracovným dňom sme začali s rozšírením plynofikácie na štyroch uliciach v obci v celkovej dĺžke 704 metrov. Na ul. Ľutinskej a Záhradnej je už cca. 360 metrov plynovodu zrealizovaných a ak nám počasie dovolí budeme pokračovať ďalej na ul. Mlynskej a Jabložovej. Investičnú akciu realizujeme čiastočne dodávateľsky a čiastočne svojpomocne z vlastných zdrojov obce – z prebytku v hospodárení.

V týchto dňoch obec podpísala zmluvu o dielo s víťazom verejného obstarávania na dodávateľa 1. etapy stavby s názvom „Modernizácia a doplnenie verejného osvetlenia v obci Pečovská Nová Ves – južná časť“, ktorá zabezpečí v termíne do konca júna 2021 výmenu a doplnenie súčasných svietidiel verejného osvetlenia za energeticky úsporné LED svietidlá s väčšou svietivosťou na ul. Južnej, Poľský dvor, Na Rybníkoch, Jabloňová, Školská a Kostolná. Investičnú akciu realizujeme taktiež čiastočne dodávateľsky a čiastočne svojpomocne z vlastných zdrojov obce – z prebytku v hospodárení.

Zamestnanci obce finišujú s parkoviskom pred prevádzkovou budovou sociálneho podniku (pozn. – bývalá administratívna budova tehelne) na ul. Hlavnej 2, ktoré dodávateľsky plánujeme vyasfaltovať v lehote jedného týždňa.

Už do týchto dní v novom roku na ul. Kvetnej vyrástol prvý z dvoch bytových domov s tromi nadzemnými podlažiami. Stavba je pred osadením strešných nosníkov a jej zastrešením

strešnou krytinou. V mesiaci apríl je plánovaný začiatok výstavby druhého bytového domu s dvanástimi jedno, dvoj a trojizbovými bytmi. Aktuálne prebieha povoľovacie konanie vo fáze vydania územného rozhodnutia pre výstavbu ďalších štyroch bytových domov s dvanástimi jedno, dvoj a trojizbovými bytmi.

V súvislosti s rekonštrukciou budovy zdravotného strediska obec finišuje s vysťahovaním ambulancií a iných priestorov z budovy zdravotného strediska. V dohľadnej dobe presťahuje ambulanciu praktickej lekárnice pre dospelých a lekáreň na čas nevyhnutne potrebnú do bývalej administratívnej budovy tehelne na ul. Hlavnej 2 v Pečovskej Novej Vsi. Podobne stomatologická ambulancia a ambulancia dentálnej hygieny bude v krátkom čase kompletne presťahovaná do zdravotného strediska na vrátnici ZŤS Sabinov na začiatku našej obce v smere od Sabinova. Pediatrická ambulancia bude dočasne premiestnená po dobu rekonštrukcie zdravotného strediska do priestorov terajšieho klubu dôchodcov pri základnej škole.

V marci obec zakúpila motorové vozidlo Škoda Roomster Pick-up so špeciálnou úpravou na prepravu stravy,

ktorý zverila školskej jedálni na rozvoz stravy pre materské školy v obci.

Dobré hospodárenie obce umožnilo skvalitniť technické vybavenie školskej jedálne a zakúpiť elektrický konvektomat vyššej generácie s príslušenstvom pre prípravu 185 až 200 jedál.

Obec sa zapojila do výzvy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR na dovybavenie školských jedální s cieľom získať nenávratné finančné prostriedky na nákup elektrickej panvice do školskej jedálne.

V marci sa obec zapojila do výzvy Fondu na podporu športu na získanie nenávratných finančných prostriedkov na realizáciu projektu s názvom „Revitalizácia TV areálu na ul. Školskej 459/12 v Pečovskej Novej Vsi“. Projekt ráta s výstavbou štvordráhovej tartanovej bežeckej dráhy dĺžky 120 m, stretworkového športoviska pre mládež a dospelých s tartanovou dopadovou plochou a výstavbou prepojavacieho bezbariérového chodníka k jednotlivým športoviskám.

Toto je krátky sumár toho, čo by ste mali o dianí za uplynulé tri mesiace o našej obci vedieť. V skutočnosti je toho podstatne viac, ale nateraz sme pre vás vybrali iba to najpodstatnejšie.

V závere ďakujeme všetkým, ktorí nám v týchto ťažkých časoch skúšky pomáhajú, podporujú a dodávajú nám sily na jej úspešné zvládnutie. Prajeme všetkým pevné zdravie a náš príhovor končíme pozdravom

„Buďme zdraví“.

PhDr. Jaroslav Dujava
starosta obce

Prevádzková doba ZBERNÉHO DVORA v Pečovskej Novej Vsi celoročne

STREDA: od 9:00 do 14:00 hod. a od 14:30 do 17:00 hod.

PIATOK: od 9:00 do 14:00 hod. a od 14:30 do 17:00 hod.

SOBOTA: od 9:00 do 12:00 hod. a od 12:30 do 15:00 hod.

Sčítanie obyvateľov 2021

SODB 2+21

Máme za sebou prvú fázu elektronického sčítania obyvateľov, ktorá prebiehala od 15. februára do 31. marca 2021. Obyvatelia mali možnosť vyplniť elektronické sčítacie formuláre z pohodlia svojho domova.

K 31. marcu 2021 sa takto sčítalo v našej obci 67,56 % obyvateľov.

Tí, ktorí sa počas elektronického sčítania nestihli alebo nemohli sčítať, môžu tak urobiť počas ďalšej fázy sčítania a to prostredníctvom asistovaného sčítania.

Povinnosť sčítať sa vyplnením sčítacieho formulára majú všetci obyvatelia Slovenskej republiky. Pre účely sčítania sa obyvateľom rozumie každý, kto má v SR trvalý, prechodný alebo tolerovaný pobyt. Obyvateľom sa zároveň rozumie aj občan Európskej únie, ktorý má na území SR obvyklý pobyt.

Asistované sčítanie je určené obyvateľom, ktorí sa nemohli sčítať sami ani s pomocou blízkej osoby. Ide najmä o digitálne vylúčených obyvateľov, starších obyvateľov, obyvateľov v zariadení a obyvateľov marginalizovaných komunít.

O tom, kedy sa začne asistované sčítanie na celom území SR alebo v jednotlivých okresoch rozhodne predseda Štatistického úradu SR v spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva SR. Asistované sčítanie **v obci potrvá 6 týždňov.**

Možnosť sčítať sa teraz, bude len prostredníctvom stacionárneho alebo mobilného asistenta.

Stacionárny asistent na kontaktnom mieste

Sčítajte sa s pomocou stacionárneho asistenta sčítania na kontaktnom mieste v obci.

Činnosť kontaktného miesta Obce Pečovská Nová Ves, bude prebiehať na obecnom úrade počas stanovených prevádzkových hodín, ktoré budú občanom v dostatočnom predstihu oznámené prostredníctvom **obecného rozhlasu**, **web stránky obce: www.pecovska.sk**, **link: <http://pecovska.sk/scitanie-obyvateľov/>** a na Facebooku.

Mobilný asistent, o ktorého požiadate telefonicky

Sčítajte sa s pomocou mobilného asistenta sčítania, ktorý Vás navštívi doma v prípade, že o takúto službu požiadate.

Ak sa chcete sčítať zavolajte počas doby asistovaného sčítania v obci na call centrum (číslo včas zverejní Štatistický úrad SR) alebo na obecný úrad na tel. číslo 051/4583177.

Veríme, že svojím zodpovedným prístupom prispějete k získaniu dôležitých informácií aj pre našu obec. Výsledky budú pre nás zdrojom pri čerpaní eurofondov, napr. na opravu ciest, kanalizáciu, podporu voľnočasových aktivít, cestovného ruchu atď.

Ďakujeme za Vašu zodpovednosť.

Mladé dobrovoľníčky pomáhajú obci s testovaním

Vývoj pandémie v spoločnosti nebol od začiatku roka priaznivý a tak najvyšší predstavitelia štátu nariadili skríningovo testovať obyvateľov miest a obcí na ochorenie Covid-19, pričom oproti dvom prípadom z minulosti všetku zodpovednosť za testovanie preniesli na miestne samosprávy.

Obec Pečovská Nová Ves sa ako jedna z prvých obcí regiónu zapojila do skríningového antigénového testovania obyvateľov v snahe zabezpečiť pre svojich občanov náležitý komfort a maximálnu dostupnosť k získaniu potvrdenia o absolvovaní antigénového testu.

V januári 2021 obec Pečovská Nová Ves v spolupráci s Poliklinikou Sabinov, n.o. Sabinov ako poskytovateľom zdravotnej starostlivosti uzavrela zmluvu o spolupráci a tak zabezpečila existenciu alokovaného pracoviska mobilného odberného miesta, ktoré priamo v našej obci poskytuje služby pre obyvateľov obce a okolitých obcí mikroregiónu.

Všeobecne platí „**Kto prvý dáva, dvakrát dáva**“. Aj v tomto prípade tomu bolo tak. Slovo dalo slovo a na svete bola spolupráca obce so skupinou dobrovoľníčok z našej obce, ktoré svojim zdravotníckym vzdelaním splňajú povinnú odbornú spôsobilosť pre odbery a vyhodnocovanie testov v rámci skríningového testovania obyvateľov na ochorenie Covid-19.

Aj keď pri testovaní máte možnosť stretnúť sa iba s mladými sympatickými členkami odberného tímu, v skutočnosti pre nich v pozadí pracuje „neviditeľný“ podporný tím pracovníkov obce, ktorý pre nich a hlavne pre vás všetkých zabezpečuje možnosť každý víkend sa otestovať a získať potvrdenie o absolvovaní testu na ochorenie Covid-19.

Víkendové antigénové testovanie v našej obci prebieha od 21. januára 2021 nepretržite do dnešných dní. Výhodou odberového miesta v obci je skutočnosť, že na testovanie sa občania nemusia elektronicky prihlasovať. **Počas testovania je zriadená telefonická linka 0919/409858, na ktorej sa môžu občania informovať o aktuálnej čakacej dobe na testovanie.**

Vďaka členkám odberného tímu testovanie v našej obci prebieha vždy v pokojnej a družnej atmosfére. Zdravotníčky a administratívne pracovníčky sú vždy príjemne naladené a o úsmevy z ich tvári nie je nikdy núdzasť.

Takúto podobu má spoločná aktivita obce a dobrovoľníkov z radov zdravotníkov a administratívnych pracovníkov v boji s pozitívitou pandémie ochorenia Covid-19 v našej obci.

Projekt inklúzie v materských školách PRIM ŠANCA PRE DETI

Pamätáte sa na svoj prvý deň v škole? Na hrdosť, že postupujete medzi „veľkých“, na obavy, či si nájdete kamarátov, na vôňu novej školskej tašky, šlabikára, či farbičiek? A odrazu ste sprevádzali vlastné deti, keď sa počiatočné očarenie menilo na rutinu, nárast povinností a skrátenie času hier. Ako rodičia sme si vedomí, že absolvovanie povinnej školskej dochádzky je nevyhnutným východiskom pre ďalšie vzdelávanie. Vzdelávanie, ktoré umožní nášmu dieťaťu žiť svoj sen a zároveň byť prospešný pre krajinu a spoločnosť. Samozrejmá? Pre mnohé deti, žiaľ nie.

Školská neúspešnosť detí zo sociálne znevýhodneného prostredia je vysoká. Ak dieťa pochádza z chudobnej rodiny, jeho šance získať potrebné vzdelanie sú mizivé. Toto riziko znižuje včasná a kvalitná predškolská príprava, kde dieťa získava základné sociálne a spoločenské návyky.

S víziou zvýšiť šancu na vzdelávanie deťom zo znevýhodneného prostredia, sa naša obec stala súčasťou Národného projektu Projekt inklúzie v materských školách – PRIM. Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu „Ľudské zdroje“ (v novembri 2020 vstúpil projekt do pokračovania v 2. fáze). Prvýkrát v histórii školstva SR aj v prostredí bežnej materskej školy môže pôsobiť inkluzívny tím, pozostávajúci okrem učiteľa, pedagogického asistenta aj z odborného zamestnanca – školského špeciálneho pedagóga, alebo sociálneho pedagóga.

Pozícia učiteľky je samozrejme naďalej nezastupiteľná. Okrem nej sú však s deťmi z MŠ na Rómskej ulici v dennom kontakte aj asistentky učiteľa a odborní zamestnanci. Títo vedú odborné pozorovania – depistáže, ktoré mapujú aktuálny stav čiastkových funkcií dieťaťa. O čo ide? Zjednodušene o funkcie, ktoré sú podmienkou pre správny vývin čítania, písania, počítania a reči. Slabé stránky dokážeme pomocou stimulácií posilňovať, rovnako ako športovci zvyšujú svoju výkonnosť tréningom. Stimulačné aktivity sú priradené veku a z pohľadu dieťaťa zábavné, a motivujúce. Dieťa cvičenie opakuje podľa svojich schopností, kým ho nezvládne. Ide o preverený model rakúskej psychologičky Brigitte Sindelar. Podľa prof. Sindelar u detí, ktoré absolvovali program

aspoň rok pred vstupom do školy, sa neprejavili žiadne poruchy učenia a správania.

Áno, môžeme otvorene povedať, že rómske deti pochádzajúce zo zanedbaného prostredia sú „pomalšie“. Cítíme to najmä u detí prichádzajúcich do MŠ prvýkrát. Je to však pochopiteľné. Málo našich detí má z domu skúsenosť s knihou, vzdelávacou hračkou, možnosťou kresliť, maľovať, tvoriť. Svetom, ktorý poznajú, je osada. Naš projekt, ale najmä ľudia, ktorí ho naplňujú, majú za cieľ pootvoriť týmto deťom dvere do inej, láskavejšej budúcnosti. Bude to aj naša budúcnosť, veď tieto deti raz budú našimi susedmi.

Projekt inklúzie vychádza z predpokladu, že každé dieťa je jedinečné, má svoje silné aj slabšie stránky. Chceme podporiť kvalitné vzdelávanie pre všetky deti – nielen pre rómske, ale aj pre deti s nadaním, pre deti so zdravotným znevýhodnením alebo pre deti, ktoré potrebujú podporu len dočasne. Za týmto účelom pracujeme aj s deťmi v MŠ Na Dujave.

Naším škôlkarom nechýba prirodzená detská zvedavosť, nadšenie a radosť z poznávania. Všetci v tíme sa zhodneme, že najmä deti, ktorých rodičia dbajú na pravidelnú dochádzku, nám doslova rastú pred očami. Nielen fyzicky, ale najmä mentálne. Okrem stimulačných cvičení odborní zamestnanci v spolupráci s triednou učiteľkou a pedagogickou asistentkou realizujú aj tvorivé aktivity zamerané na podporu prosociálneho správania, upevnenie kamarátskych vzťahov a citlivosti k okoliu. Takto sa nám darí nenásilne, prostredníctvom hier meniť nežiaduce vzorce správania.

Pozitívnu správou je, že sa formuje nová generácia rodičov, ktorí si uvedomujú potrebu vzdelávania a svoje deti v rámci možností podporujú. Máme v pláne stretnúť sa s mamičkami v tvorivých dielňach, pozvať rodiča, aby sa osobne zúčastnil stimulácie dieťaťa, radi by sme deti vzali na výlety za hranice osady a mnoho ďalších aktivít. Veríme, že epidemiologická situácia nám dovoľí aspoň niektoré realizovať ešte v tomto roku.

Nepoznáme inú cestu, ako plnohodnotne zaradiť deti z osád do spoločnosti, než je cesta vzdelávania. Ide o beh na dlhú trať, ale trpezlivosť a podpora sa nám vrátia.

V závere dovoľte citovať J.W.Goetheho: „Zaoberajte sa ľuďmi ako keby boli tým, čím by mohli byť a pomôžete im stať sa tým, čím sú schopní sa stať.“

Mgr. Mária Ducárová

Ako sme triedili odpad v roku 2020

Podľa Zákona č. 329/2018 Z. z., § 4 ods. 6 je obec povinná zverejniť informáciu o úrovni triedenia komunálneho odpadu za predchádzajúci rok. V obci Pečovská Nová Ves bolo v roku 2020 vyzbieraných 770,65 t odpadu. Z tohto množstva tvorili vyseparované zložky 328,60 t. Ostatné zložky komunálneho odpadu (zmesový a objemný), ktoré skončili na skládke odpadov, činili 414,80 t. V roku 2020 bolo na zbernom dvore odovzdaných 27,25 t drobného stavebného odpadu, tento druh odpadu sa podľa zákona o odpadoch nepočíta medzi komunálny odpad.

Na základe schváleného Nariadenia vlády SR č. 330/2018 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov, obec Pečovská Nová Ves na základe úrovne triedenia komunálneho odpadu (42,64%) bude od 1. 3. 2021 do 28. 2. 2022 platiť 18 €/t komunálneho odpadu uloženého na skládku. V roku 2020 obec platila 12,- €/t.

Podľa zákona o odpadoch je separácia povinná pre všetkých pôvodcov odpadov, t. j. pre každého z nás. Svojim správaním a životnou filozofiou hromadenie odpadov neustále podporujeme. Mali by sme si vstúpiť do svedomia a zmeniť postoj k nim. Naším krédom by sa malo stať šetrenie výrobkami, rozumné nakupovanie, minimalizácia odpadov, ich separácia a znovu využitie.

Porovnanie množstva a finančných nákladov na komunálne odpady za rok 2019 a 2020

	2019	2020
Počet obyvateľov k 31. 12.	2736	2791
Množstvo komunálneho odpadu na osobu/rok	262,23 kg	276,12 kg
Množstvo vytriedeného odpadu na osobu/rok	114,77 kg	117,73 kg
Množstvo skládkovaného KO na osobu/rok	140,73 kg	158,38 kg
Náklady na odpad	37.387,- €	39.966,- €
Výber poplatku od občanov	33.432,- €	35.998,- €
Doplatok obce za odpad	3.955,- €	3.968,- €

Aké zmeny v odpadovom hospodárstve čakajú naše domácnosti?

O ochrane životného prostredia sa hovorí čoraz častejšie a je to viac ako potrebné. Aj preto boli na základe európskych právnych predpisov prijaté isté zmeny v zákonoch a nové povinnosti. Čo všetko sa mení v odpadovom hospodárstve od roku 2021?

Povinné triedenie kuchynského odpadu z domácnosti

Zo štatistík vyplýva, že ročne domácnosti vyprodukujú vyše 500 tisíc ton odpadu, čo vychádza v priemere 100 kg na osobu. Pritom ide o odpad, ktorý je možné biologicky rozložiť, tzv. **KBO**. Zákon už teraz ukladá mestám a obciam povinnosť triedeného zberu, ale zároveň umožňuje **výnimku do konca roka 2022** pre tie domácnosti, ktoré všetok odpad kompostujú.

Ako konkrétne sa bude triediť kuchynský bio odpad domácnosti v našej obci?

V rodinných domoch budú občania kompostovať odpad na vlastných záhradách, kde **čestným prehlásením** potvrdia, že vykonávajú kompostovanie vlastného biologicky rozložiteľného odpadu z vlastných domácností v priestoroch svojej záhrady a následne vzniknutý kompost využijú ako druhotné hnojivo na svojich pozemkoch. Upozorňujeme však, že čestné prehlásenie bude akceptované len do konca r. 2022.

Bytové domy budú mať zabezpečené hnedé nádoby s objemom 120 litrov. Obec bude frekvenciu zberu zabezpečovať minimálne raz týždenne.

Do kuchynského odpadu sa môžu triediť pozostatky z ovocia, zeleniny, podrvené škrupiny z vajec, čajové sáčky po vyľúhovaní, kávový výluh, starý chlieb, ale aj papier, ktorý je znečistený potravinami a nie je možné ho vytriediť do papiera. Tento kuchynský odpad však nie je dobré kombinovať so záhradným bioodpadom.

Nič však nie je zadarmo. Podobne ako za vývoz komunálneho odpadu aj za vývoz kuchynského bio odpadu budeme musieť platiť. Cena nákladov za vývoz tohto druhu odpadu bude predmetom verejného obstarávania.

Pre porovnanie:

Za vývoz 120 l nádoby komunálneho odpadu z domácností v dvojtýždňovom intervale (26 vývozov) platí občan ročne 12,- €. Náklady na vývoz nádoby pri jednom vývoze sú 1,80 €.

Vývoz 120 l nádoby kuchynského odpadu bude prebiehať intenzívnejšie minimálne v týždňových intervaloch (min. 52 vývozov). Náklady na vývoz jednej nádoby sú podľa trhových cien v predpokladanej hodnote 16,- € až 20,- €.

S uvedeným súvisí aj zvyšovanie poplatkov za skládkovanie, čo sa prejaví vo zvyšovaní poplatkov za komunálny odpad a drobný stavebný odpad.

Triedenie odpadu však predpokladá pozitívny dopad v budúcnosti. Čím viac odpadu bude vytriedeného, tým menej pôjde na skládku, a to sa prejaví v znížení poplatkov pre mestá a obce, teda aj pre občanov.

PRAVDY A MÝTY O ODPADE

OPLATÍ SA TRIEDIŤ ODPAD, KEĎ ZAŇ OBČAN PLATÍ?

Občan platí za zmesový komunálny odpad, bioodpad a použité jedlé oleje. Triedený zber odpadu financujú výrobcovia prostredníctvom organizácií zodpovednosti výrobcov. Tie v spolupráci s obcami a zberovými spoločnosťami zabezpečujú zber odpadu, jeho dotriedenie a odvoz k recyklátorom. Občan za triedený zber neplatí.

AKO TRIEDIŤ OBALY NA VAJÍČKA A ROLKY Z TOALETNÉHO PAPIERA?

Patria do triedeného zberu papiera. Nesmú byť však mokré ani masťné.

PATRÍ POLYSTYRÉN DO TRIEDENÉHO ZBERU?

Do triedeného zberu plastov patrí obalový polystyrén. Stavebný polystyrén je potrebné odnieť na zberný dvor.

PATRÍ OBAL ZO SPREJA DO TRIEDENÉHO ZBERU?

Obaly zo sprejov kozmetických výrobkov patria do triedeného zberu. Vyhadzujte ich vždy prázdne a v žiadnom prípade ich neprepichujte. Spreje s farbami, technickými lakmi a inými penami však patria na zberný dvor, nakoľko obsahujú nebezpečné látky.

JE POTREBNÉ OBALY PRED VYHODENÍM DO TRIEDENÉHO ZBERU UMÝVAŤ?

Úplne postačí, ak obal neobsahuje hrubé zvyšky obsahu, čiže nie je potrebné obal umývať. Ak sa chcú ľudia vyhnúť zápachu, na vypláchnutie sa dá použiť úžitková voda. Dôležité je obaly pred vyhodením stlačiť, aby nezaberali zbytočne veľa miesta a zberné autá nevyvážali vzduch.

MÔŽE SA STAŤ, ŽE TRIEDENÝ ZBER SKONČÍ NA SKLÁDKE?

Všetok vyzbieraný triedený odpad je evidovaný a s druhotnými surovinami sa ďalej obchoduje. Zberová spoločnosť musí dokladovať, čo sa s ním deje po dotriedení. Triedený odpad je zakázané skládkať, pokiaľ však obsahuje veľa nečistôt (viac ako 35 %), už sa nepovažuje za triedený a skončí na skládke odpadu.

AK SPRÁVNE

SVET JE KRAJŠÍ

MAJTE NA PAMÄTI NASLEDOVNÉ PRAVIDLÁ:

1. SNAŽTE SA ODPAD NETVORIŤ VÔBEC.
2. ZÁLOHOVANÉ OBALY NEPATRIA DO KOŠA, VRÁŤTE ICH DO PREDAJNE.
3. DODRŽIAVATE FAREBNÚ ABECEDU TRIEDENIA:
SKLU PATRÍ ZELENÁ, PAPIERU MODRÁ, PLASTOM ŽITÁ, KOVOM ČERVENÁ A NÁPOJOVÝM KARTÓNOM ORANŽOVÁ FARBA. NAPOVIE VÁM AJ OZNAČENIE NA OBALE:

RIADTE SA PRAVIDLAMI SVOJEJ OBCE.
4. LEN VYTRIEDENÝ ODPAD SA DÁ ZHODNOTIŤ A RECYKLOVAŤ.
5. TRIEDTE ODPAD, OPLATÍ SA TO. ZA VYTRIEDENÝ ODPAD OBČAN NEPLATÍ, JEHO ZBER HRADIA VÝROBCOVIA PROSTREDNÍCTVOM OZV ENVI - PAK.
6. OBAL OZNAČENÝ PATRÍ DO TRIEDENÉHO ZBERU.

www.TRIEDIME.SK

www.ENVIPAK.SK

www.VEZMISI.MA

OCHRANA LESOV PRED POŽIARMÍ

Jar a s ňou prichádzajúce otepľovanie je obdobím, kedy sa zvyšuje nebezpečenstvo vzniku požiarov a narastá počet požiarov najmä v prírodnom prostredí. Občania v mnohých prípadoch porušujú zákon o ochrane pred požiarimi a svojím nezodpovedným a ľahkovážnym konaním, ohrozujú okrem seba aj svoje okolie a prírodu. Vypaľovanie trávy je každoročne sa opakujúcim javom a preto sa na všetkých občanov obracia Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Prešove s výzvou rešpektovať zákon o ochrane pred požiarimi a žiada občanov: **nevypaľovať trávu, ani iné suché porasty! Nezakladať oheň v prírode na miestach, kde sú horľavé látky a odkiaľ sa môže oheň rozšíriť! Nefajčiť v lesoch!**

Fyzická osoba je povinná: dodržiavať vyznačené zákazy a plniť príkazy a pokyny týkajúce sa ochrany pred požiarimi, dodržiavať zásady protipožiarnej bezpečnosti pri činnostiach spojených so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru alebo v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru, oznámiť bez zbytočného odkladu príslušnému okresnému riaditeľstvu Hasičského a záchranného zboru požiar, ktorý vznikol v objektoch, priestoroch alebo na veciach v jej vlastníctve, dodržiavať pri manipulácii s horľavými látkami a ho-

renie podporujúcimi látkami požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť, umožniť orgánom štátneho požiarneho dozoru vykonávanie potrebných úkonov pri zisťovaní príčin vzniku požiarov, zabezpečovať plnenie opatrení v súvislosti s ochranou lesov pred požiarimi.

OKAMIH

Už dlhšie rozmýšľam nad tým, prečo „okamih“ nie je jednotkou času... mohol by trvať 10 sekúnd, možno trochu viac. Alebo by mohol byť jednotkou šťastia, len problém je v tom, že šťastie ako veličinu ešte nikto doteraz nedefinoval a ťažko ju aj niekto definuje. Pojem času snáď vystihuje slávny citát svätého Augustína: „Čože je čas? Keď sa ma nik nepýta, viem to, ak sa pokúsim vysvetliť to tomu, kto sa pýta, už neviem.“ Zatiaľ čo fyzikálna definícia času je pomerne ľahko pochopiteľná, keďže je to interval medzi dvoma udalosťami, filozofia tento pojem chápe zložitejšie, ako dimenziu vystihujúcu plynutie bytia. Množstvo slávnych filozofov tvrdí, že čas je len ilúzia. Na rozdiel od času, nendáme šťastie medzi zadanými pojmi ani vo fyzike, ani vo filozofii, ani v žiadnej inej vednej disciplíne. Nevie, ako by sformuloval vysvetlenie pojmu šťastie svätý Augustín, ale ja mám svoju vlastnú definíciu, aj keď si niekedy myslím, že aj šťastie je len ilúzia. Podľa mňa je šťastie súhrn neopakovateľných „okamihov“, preto by som „okamih“ predsa len radšej videla ako jednotku času, lebo to môže byť krátky časový interval, ktorý sa ale navždy zapíše do našich spomienok.

Vždy, keď sa ľuďom v rýchlo plynúcich minútach pred posledným výdychom premieta pred očami ich život, tak je to filmový pás plný práve týchto najšťastnejších okamihov. Od prvých spomienok na mamin úsmev, na pohľad z otcových ramien, keď s nami behal za motýľmi po lúke, či silný stisk ruky pri prvej ceste do školy alebo pocit úľavy zpoľhania kolena po boľavom páde z nového bicykla. Možno aj ponorenie sa do vln mora na prvej spoločnej rodinnej dovolenke, prvé snežienky v maminom záhone, vykukujúce

zo snehu po dlhej zime, či naopak prvé tancujúce snehové vločky, ktoré nás každý rok fascinujú svojimi pravidelnými tvarmi, keď dopadnú na vlnené rukavice alebo špehovanie pestrofarebných listov, padajúcich potichučky každú jeseň zo stromov v parku. Vo Vašich posledných filmoch možno bude aj každoročné šteklenie brucha počas modlitby pri slávnostne prestretom štedrovečernom stole v kruhu celej rodiny, neopísateľná radosť po prijatí na vysnivanú školu, tanec s otcom či mamou na stužkovej slávnosti, pocit ľahkosti bytia po prvej skúške na vysokej škole, prvý pohľad do očí celoživotnej lásky aj tóny svadobného pochodu v deň, ktorý patril iba Vám dvom. Ženám určite prejdú hlavou aj nezapomenuteľné okamihy šťastia spojené s vôňou najluxusnejšieho parfému – s vôňou novorodeniatka, prvé nesmelé krôčiky Vašich detí, prvýkrát vyslovené slovo mama a určite sa tie isté, no možno aj silnejšie prežívané pocity vybavajú aj zo spomienok na chvíle prežívané s vnúčatami. Chlapom možno prebehne pred očami obraz radosti v očiach Vášho syna, keď dal otcovi prvý gól, či jašenie s deťmi na dvore Vášho práve dostavaného domu, vôňa nového auta kúpeného za peniaze zarobené vlastnými rukami.

Každý z nás je režisérom svojho vlastného životného príbehu a zažíva okamihy, preňho nezabudnuteľné a neopakovateľné. Môj filmový pás bude určite pokračovať, veď ešte žijem a stále mám chuť žiť, aby som mohla dopĺňať svoju zbierku „okamihov“. Keď som bola mladšia, nevedela som, čo stačí. Dnes to už viem, stačí chvíľku postáť, nenáhliť sa, uvedomovať si tie silné momenty vtedy, keď sa práve dejú, v tom danom „okamihu“. Preto ma to slovo „okamih“ tak fascinuje a určite by som ho vsunula medzi jednotky času, aby sme si viac uvedomovali jeho význam aj v dnešných zvláštnych časoch.

Verte, že práve pre tieto „okamihy“ sa oplatí žiť.

Ing. Jana Straková

O Cigánoch v Pečovskej Novej Vsi z obdobia 1750 - 1960

(pokračovanie z minulého čísla)

Autor: Ondrej Matisovský

Cigáni s muzikantským remeslom preslávili Pečovskú Novú Ves. Ešte aj dnes sa s nimi stretávame v niektorých ľudových piesňach či spomienkach starých obyvateľov.

Spoločenské zmeny počnúc reformami Márie Terézie až po definitívne ukončenie kočovania po druhej svetovej vojne, donútili Cigánov natrvalo sa usadiť na jednom mieste. Aby dokázali na jednom mieste prežiť, museli si zabezpečiť spôsob obživy. Je veľa informácií o spôsobe obživy Cigánov v niekdajšej Šarišskej stolici, kde je uvedené im typické zamestnanie – hudobník, kováč, kotlár, korytár, šnúrkár, metlár a pod. Prví pečovskí usadení Cigáni boli najskôr hudobníci a snáď aj pomocníci na statkoch, nakoľko o iných remeselníckych spôsoboch ich obživy správy nemáme. Ako je známe, hudobníci (tak, ako kováči) dostávali ako prví povolenia usadiť sa. Dokonca sa domnievame, že miestni Péčiovci ich zámerne usadili v obci, aby mali svojich hudobníkov „poruke“ – podobne ako v Rožkovanoch. Akisť to bol obojstranný záujem. Patril k nutnému spestreniu spoločenského a kultúrneho života v obci. Okrem rodinných osláv hrali pri všetkých kultúrnych udalostiach ako napríklad – na zábavách, pri nosení jedličky, dožinkách, v krčmách či na „pánskych akciách“. Vo svete bez elektriny a reprodukovanej hudby bolo ich pôsobenie nevyhnuté a nenahraditeľné. Hudobníci z majority (uchovaní v priezviskách ako Duda, Gajdoš a pod.) už nedokázali pokrývať potreby spoločnosti a venovali sa viac poľnohospodárstvu a remeslám. Cigáni boli zoskupení v bandách – kapelách a organizovaní. Mali svoj región, kde hrali a kde sa aj preslávili. Neustále sa v hre na nástrojoch zlepšovali a mali na to aj čas. Za hudobníckym zárobkom aj putovali. O veľkosti regiónu ich pôsobenia vieme sprostredkované z dochovaných správ. V Jakubovej Voli bola v miestnej krčme malá miestnosť, kde za poplatok dovoľil krčmár hrať Cigánom z Pečovskej Novej Vsi. Bolo to v priebehu 19. - 20. storočia.¹⁾ Okrem pokrytia obcí niekdajšieho panstva Hrádku sa pečovskí hudobníci objavujú aj na hornej Toryse a to už v archaických piesňach zo zbierok Janka Lazoríka: „kebi mu zahrli pečovské hudáci, ta bi un poskočil, chodz je už umarti“. Je zaujímavé, že hornotoryské bačovské piesne spomínajú pečovských hudobníkov, pričom sama obec Torysa mala legendárne hudobnícke bandy. Ich pôsobenie v celom regióne sa tradovalo ešte do druhej polovice 20. storočia. Hudáctvo po roku 1970 už postupne zanikalo a opäť ho prebrali majoritní muzikanti.

Osobnosti – pečovskí hudobníci

Postavenie hudobníkov – hlavne primášov bolo vtedy úplne odlišné a veľmi vážene a žiadané. Práve tieto hudobnícke rodiny sa stali základom pre vznik budúcich osád v našej obci. Konkrétne mená hudobníkov, ktorí tu žili v 19. storočí nateraz nepoznáme. Môžeme sa len domnievať, že to boli práve Husárovci, Giňovci či Ferkovci – ako je uvedené v sčítaní z roku 1869. Z obdobia po prvej svetovej vojne sú už v obci aj širokom okolí známi dvaja primáši – Zduzdi a Baroľčák. Vo svojich zápiskoch ich zvečnil etnograf Ján Lazorík. V prepise uverejňujem jeho jedinečný rukopis z výskumu v Pečovskej Novej Vsi a to po

rozhovore s Jánom Šefčíkom nar. 1905: Prišli fašengi – to fšadzi po chižoch krepke, pachota, hrata paľenka s huším šmalcom. Tu še nechodzilo na fašengovu zabavu džadovac po chižoch, tu zmeše parobci fše poskladaľi, tu skoro každi služil, peňezi mušel mac a vekšinu služoch to mala v jednačke – „hudacke“, keď bula zabava – hudaci hrali na kartku, pan sluhovi mušel dac koruni ku hudakom podľa dojednaňa. Zabava na kartku bula veľka zabava, a to fše na ostaňe fašengi, na Hodi a na kermeš, na Ondreja 30. novembra. Po kartku bulo treba isc na Okres, stala 60 koruni maľesame perše zabavu mušel povoli pľeban. Ket še hralo na kartku i rodziče prišli ku hudakom i ženače prebačene tancovali. To ňe jak dňeš, co na zabave ľen smarakče s poplatani maricami... V žime hudaci hrali v starej Kolcunovej chiži, v ľece dahdze na fraj pľacu, medzi virbami jak še do Ľucini idze. Parobci hudakoch sebe mušeli pojednac, Cigani daľi paropkom hušle na zadavek. Hralo še už od obedu od jednej hodzini, dakedi do druhého dňa do rana. Najvecej hral pečovski primáš Zduzdi za 60-80 koruni za peršej republíki, to buli duže peňezi, aľe Zduzdi bul najlepši primáš v calej okolíci. To mu nebulo pari, hral i do radia v Košicoch i na gramofonove deski. Fstupne na kartkovu zabavu bulo po 5 koruni, dzifki placili po 2-3 koruni, aľe okrem teho sebe Cigaňi fše od cudzich vibirali ešči po 2 koruni. V ľece Cigaňi nam hrali každu nedzeľu medzi virbami za korunu i od dzifkoch... Okrem Zduzdeho nam hral i Baroľčák, to bul bars škaradni Cigan, aľe un najlepši znal hrac šalene. Zduzdi zaš najvecej pomale, valom. Medzi virbami na kamencoch nam najvecej hral Baroľčák. Ftedi bula v modze (po 1. vojne) mazurka (Hopsasa pankertis) ľemže to trebalo bars drobic z nohami, podnošic še, a to ňe každi znal...²⁾

Tento jedinečný rozhovor zachytil dvoch jedinečných primášov – Zduzdiho a Baroľčáka. Bolo by zaujímavé vypátrať spomínané gramofónové platne, či nahrávky do rádia. Vieme, že v tom čase hrali v rádiu aj iné významne bandy z okolia. Je veľmi pravdepodobné, že Zduzdiho bandu tam zavolať Kultúrny a sociálny spolok Cigánov na Slovensku – Lavutarisz, založený v Košiciach, v roku 1936. Ten nadviazal na staršiu Ligu pre kultúrne povznesenie Cigánov. Primáš Zduzdi mal okolo seba už plnohodnotnú bandu – kapelu aj s cimbalom. Nepriamo sa o slávnych muzikantoch dozvedáme zo spomienok Ľudovíta Petríka nar. 1952, ktorého predkovia pochádzali z Pečovskej Novej Vsi. Vo svojich spomienkach píše: Môj dedo po maminej strane Jozef Dužda, bol široko-ďaleko najlepši cimbalista. Bol vzdelaný, pretože 12 rokov chodil do školy a vedel aj po maďarsky. Nevieť odkiaľ pochádzal, aľe ich rodina taktiež mala muzikantskú tradíciu. Dedo mal svoju kapelu, v ktorej občas hral aj môj otec. Každopádne sa navzájom poznali. Dedo vedel, že otec je výborný muzikant, a tak nemal nič proti tomu aby si vzal za manželku jeho dcéru. O dedovi sa v rodine tradoje jeden príbeh: Do Lipian sa vydala jedna Maďarka za nejakého pána, ktorý tam žil. Rozprávala iba po maďarsky a učila sa hrať na cimbal, a keďže hľadali pre ňu učiteľa, prišli aj za dedom. Dedo mal v tom čase starý rozbitý cimbal a keď tá grófka prišla k nemu a videla v akom stave ho má, tak nejako presvedčila rodičov, aby kúpili nový. Tí súhlasili a z Maďarska doviezli 2 cimbal: jeden pre ňu a jeden pre deda. Ja si ten cimbal pamätám. Ten cimbal sa dochoval v Pečovskej Novej Vsi v maminom rodinnom dome. Moja mam tiež vedela hrať na cimbal, aj na kontrabas, aľe dedo nechcel aby s nimi hrala, tak sa tomu nikdy nevenovala. Aľe keď sme prišli do Pe-

čovskej Novej Vsi tak vždycky niečo pre nás zahrála. Neskôr ten cimbal dedov brat predal do Hanušoviec nad Topľou istému cimbalistovi, ktorý s nim odišiel do Čiech, do Litvínova. Tam som ho aj koncom 70. rokov vypátral, kúpil som ho späť a priviezol domov. Avšak potom som urobil chybu. Stál u nás v byte, nikto na ňom nehral, a keď sa o tom dozvedel riaditeľ ZUŠ v Prešove, tak ma presvedčil aby som ho predal jednému z jeho žiakov. Dnes ten cimbal je niekde pri Bardejove.²⁾

Pri návšteve osady pri moste, nám tunajší pamätníci poskytli fotografie starých „bándoch“. Najstaršiu fotografiu už nedokázali identifikovať. Je možné, že na tejto fotografii je aj spomínaný cimbal a Zdudzeho banda. Zatiaľ sa nám nepodarilo vypátrať Zdudzeho a Baroľčáka v miestnej matrike. Nepamätajú si ich ani potomkovia Lackovcov v osade nad mostom, ani starší pamätníci v osade pod Mníšim. Je však zrejme, že spomínaný Duzdi bol z muzikantského klanu Duždovcov a spomínaný Baroľčák možno z Husárovcov nakoľko v osade pod Mníšim spomínajú na staršiu hudobnícku bandu okolo bratov Husárovcov. Okolo druhej svetovej vojny sa sformovala ďalšia generácia muzikantov – Lackovcov. O ich pôvode sa zmienil nebohý akordeonista Dezider Lacko (1935-2011) – spomínal, že ich predkovia prišli z „Belej Rusi“, teda zrejme z Bieloruska. Z tohto klanu sa preslávili primáši Vojtech Lacko (1924-1990) a Aladár Lacko (1912-1989) so synom Dežkom-Dezidérom. Lackovci už boli dávno v minulosti plne integrovaní o čom svedčia ich obydľia, živobytie či vzdelanie a spoločenské postavenie. Ich potomkovia majú nezriedka vysokoškolské vzdelanie.

Unikátna fotografia z archívu Pavla Leščáka (perom označený monogramom PL). Zľava primáš – Berko. Zrejme svadba u Krajňáka okolo roku 1940 - 1950.

Dožinky s cigánskou bandou u žida Kopera, okolo roku 1930.

Ostala tradičná ľudová hudba tradičnou?

Vieme, že cigánski hudobníci nahradili tradičných dudákov a gajdošov z majority. Cigánski hudobníci si postupne prebrali a osvojovali spoločenské zvyklosti miestneho obyvateľstva, takže tiež prebrali aj niektoré obradné, zvykoslovné i umelecké prejavy a čo je podstatné, zvládli interpretáciu miestnej tradičnej

ľudovej hudby. Tu by bolo zaujímavé vedieť, aký bol ich samotný vplyv na formu tradičnej ľudovej hudby. Verne ju interpretovali, alebo ju pretvárali? Vkladali a pretvárali melódie staršieho pôvodu podľa noriem nového štýlu, či tvorili nové formy vzdialené formám tradičným? Osobne sa prikláňame k tej horšej verzii, t.j. tradičnú ľudovú hudbu nezachovávali, ale ju čiastočne pretvorili. Ako spomínal Ján Lazorík – staršie archaické piesne prispôbovali svojmu čítaniu a často ich zjednodušili do hrateľnej a im milšej podoby. Lazorík mal na to aj správny termín – melódiu „ošekali-skošili“. To však nebola jediná zmena. Tak ako aj dnes, túžba a požiadavka po nových štýloch bola odjakživa všadeprítomná a to sa odzrkadľilo pri ich repertoári. Archaické piesne majority zo starých čias nahrádzali novodobé piesne. Aj tradičné ťahavé cigánske piesne sa postupne strácali a ostali len tie dobré známe aj podnes. Zloženie staršej ľudovej hudby bolo: prvé husle, druhé husle, cimbal, viola –kontra a kontrabas. Hra na akordeón prenikla do našich končín až v 20. storočí, nakoľko sa jedna o relatívne mladý nástroj ktorý vznikol v roku 1829. Neskôr pribudol aj bubon, klarinet a saxafón. Pri Lackovcoch často hostovali sabinovskí muzikanti – saxafonisti. Posledným kontrášom bol Péči-Jozef Husár. Jeho hra na kontru bola výnimočná a jedinečná, žiaľ nenašla si žiaka a pokračovateľa.

... pokračovanie nabudúce

- 1) Ščecina P. Historický prehľad spoločenským a náboženským životom, str. 216
- 2) Rukopis Jána Lazoríka, fotokópia od B. Vysockého a V. Horňákovvej
- 3) Mušinka., Romani Memory: Recollections of Roma from the Central European Perspective, autor Ľudovít Petrik, <https://www.pametnaroda.cz/sk/petik-ludovit-20170511-0>

Poniklec
ZÁHRADNÍCTVO
Červenica pri Sabinove

LETNIČKY - TRVALKY
ZELENINOVÉ PRIESADY
JAHODY
SUBSTRÁTY
HNOJIVÁ
POSTREKY
OVOCNÉ
A OKRASNÉ DREVINY
DEKORAČNÝ KAMEŇ
ČREPNÍKY
SIETE A TEXTÍLIE

f ZÁHRADNÍCTVO PONIKLEC
Kontakt: 8:00 - 16:00, tel.: 0949 320 615

DROGÉRIA zo zahraničia:
Nemecko, Rakúsko,
Taliansko, Belgicko... a iné

AK PLUS

Plastové okná
Žalúzie
(vertikálne, horizontálne,
Deň a Noc... a iné)
Sietky proti hmyzu
Servis plastových okien

Na Dujave 706/57
Pečovská Nová Ves

Kontakt:
0948 100 027
0907 908 512